

**Секція
ІНТЕЛЕКТУАЛЬНЕ ПРОЕКТУВАННЯ
ТА СЕРВІС НА ТРАНСПОРТІ**

УДК 656.225

**АНАЛІЗ СИСТЕМ ДОСТАВКИ ВАНТАЖІВ КОМПАНІЯМИ-
ПЕРЕВІЗНИКАМИ ПОЛЬСЬКОЇ ЗАЛІЗНИЦІ**

**ANALYSIS OF CARGO DELIVERY SYSTEMS BY CARRIER COMPANIES
OF POLISH RAILWAYS**

*докт. техн. наук О.М. Огар¹, Dr. hab. Inz. F. Tomaszewski²,
аспірант М.Д. Ломотко¹*

¹*Український державний університет залізничного транспорту (м. Харків)*

²*Poznan University of Technology (Poland)*

*D. Sc. (Tech.) O.M. Ohar¹, Dr. hab. Inz. F. Tomaszewski²,
graduate student M.D. Lomotko¹*

¹*Ukrainian State University of Railway Transport (Kharkov)*

²*Poznan University of Technology (Poland)*

Сучасна Польська залізниця почала своє існування 1 січня 2001 року та має назву «Акціонерне товариство Польських державних залізниць» (Польською Polskie Koleje Państwowe Spółka Akcyjna, PKP SA). Польський ринок залізничних перевезень на сьогоднішній день є одним із найлібералізованіших у Європі, де понад 70 суб'єктів мають право здійснювати вантажоперевезення. Серед них є другий за величиною вантажний перевізник в Європі – РКР Cargo, який є державно-приватною компанією, де частина акцій належить державі, а інша частина приватним особам [3]. Формування сучасної Польської залізниці відбувалося під впливом директив Європейського союзу 2001/12/WE та 2001/13/WE, які призвели до ліквідації монополії національної Польської залізниці, що і створило залізничний ринок вантажоперевезень та компаній-перевізників на території Польщі [1]. На даний момент Українська залізниця за напрямком реформ рухається за сценарієм Польської залізниці. Українська залізниця 21 жовтня 2015 року створила Акціонерне товариство «Укрзалізниця» з 100% контролем акцій державою.

Польська залізниця в свій час провела важливі реформи, на які Акціонерне товариство «Укрзалізниця» може звернути увагу [1,2], а саме:

– реформування структури управління Польської залізниці, що призвело до створення груп (ринку вантажних перевезень, ринку пасажирських перевезень, структури управління інфраструктурою), в яких материнські компанії (наприклад, компанія РКР Cargo для ринку вантажних перевезень) володіють акціями дочірніх компаній (рисунок 1). Дочірні компанії мають

статус «товариства з обмеженою відповідальністю» та майже всі є приватними операторами або компаніями-перевізниками;

– реформування в області взаємодії між материнськими та дочірніми компаніями призвели до появи єдиної системи видачі ліцензій на транспортну діяльність. Ліцензія зобов'язує компанії-перевізники виконувати необхідні вимоги, до яких відносяться наявність бездоганної репутації, стабільне фінансове становище та відповідна кваліфікація службовців. Це забезпечує права клієнтів та третіх осіб, а також високий рівень безпеки;

– впровадження директив 91/440/EWG, 95/18/WE, 2001/12/WE, 2001/13/WE, 2004/49/WE, 2004/50/WE та інших. Ці директиви дозволи Польській залізниці скоротити заборгованість національної залізничної компанії, відокремити транспортну діяльність від управління інфраструктурою, впровадити ліцензії на транспортну діяльність, забезпечити чесний та недискримінаційний доступ до залізничної інфраструктури, підвищити безпеку на залізниці, забезпечити сумісність європейської системи пасажирських та вантажних перевезень тощо.

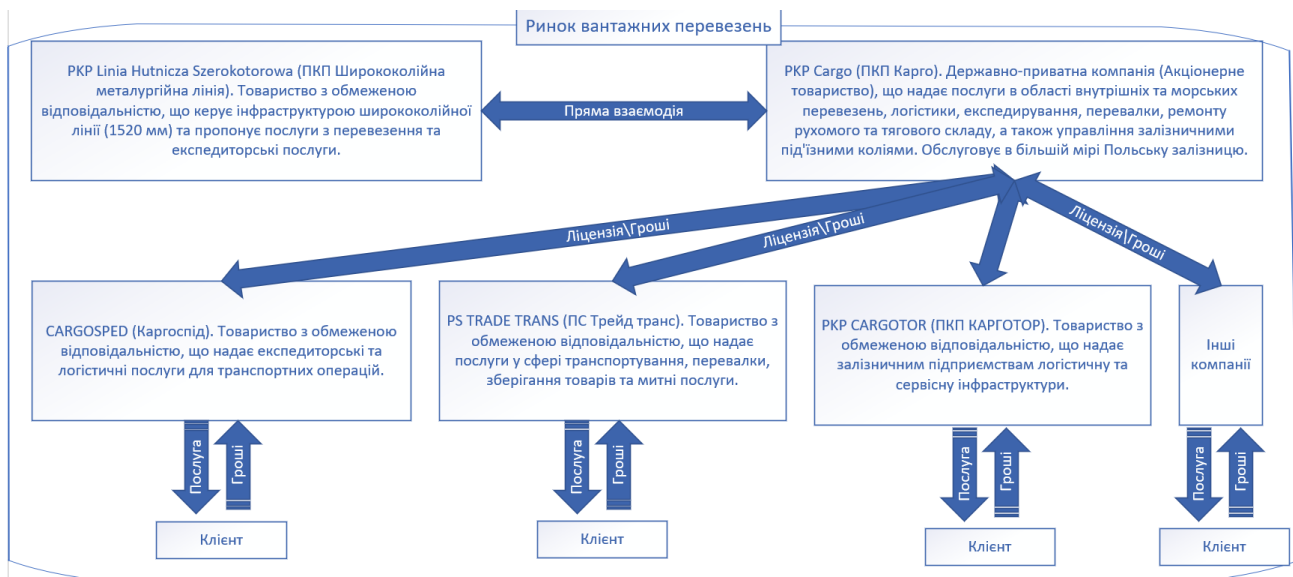

Рисунок 1 – Структура управління ринком вантажних перевезень Польської залізниці

Отже, досвід Польської залізниці є корисним для реформування Укрзалізниці. Україна може запровадити на законодавчому рівні всі вище зазначені директиви і пройти по тому ж шляху, що і Польща. Цей шлях може бути більш ефективним за умови урахування всіх помилок, що зробила Польська залізниця.

1. Міхал Гробельний. Залізнична реформа у Польщі: як виник вільний ринок. *Центр транспортних стратегій*. URL: https://cfts.org.ua/articles/zheleznodorozhnaya_reforma_v_polshe_kak_voznik_svobodnuu_rynok_732 (дата звернення: 30.10.2022);
2. Структури управління залізниць Польщі. *Залізничні дороги світу*. URL: <http://1430mm.ru/management-structure-of-the-railways-of-poland> (дата звернення: 30.10.2022);
3. PKP Cargo. *Wikipedia*. URL: https://en.wikipedia.org/wiki/PKP_Cargo (дата звернення: 30.10.2022).